

Η ΓΑΛΑΖΙΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΑΣΙΝΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

ΕΝΑ ΝΕΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΟΡΑΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ Η ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΓΙΑ ΣΑΣ;

Γνωρίζετε ότι σε όλο τον κόσμο περισσότερα από τα μισά ψάρια και άλλα προϊόντα διατροφής υδάτινης προέλευσης που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση προέρχονται από την υδατοκαλλιέργεια; Μάλιστα η εκτροφή ψαριών και οστρακοειδών (υδατοκαλλιέργεια) υπήρξε η ταχύτερα αναπτυσσόμενη δραστηριότητα παραγωγής τροφίμων στον κόσμο τις τελευταίες δεκαετίες. Η αύξηση αυτή προβλέπεται να συνεχιστεί.

Ποια είναι τα οφέλη της υδατοκαλλιέργειας;

Όταν γίνεται με βιώσιμο τρόπο, η υδατοκαλλιέργεια μπορεί να συμβάλει στην επίλυση ορισμένων ζητημάτων, από τα πλέον πιεστικά, που αντιμετωπίζουμε σήμερα.

- Παρέχει θρεπτικά και ποικίλα τρόφιμα στον αυξανόμενο πληθυσμό του πλανήτη.
- Μειώνει την ανάγκη αλίευσης περισσότερων άγριων ψαριών για την κάλυψη της αυξανόμενης ζήτησης για ψάρια και συμβάλλει έτσι στη διατήρηση των ιχθυοποθεμάτων.
- Παρέχει φρέσκα και τοπικά τρόφιμα.
- Παράγει τρόφιμα και ζωοτροφές με μικρότερες κλιματικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε σχέση με άλλους τύπους εκτροφών.
- Δημιουργεί πολύ αναγκαίες θέσεις εργασίας στις παράκτιες και αγροτικές κοινότητες, συμπεριλαμβανομένων των πλέον απομακρυσμένων.
- Ορισμένοι τύποι υδατοκαλλιέργειας συμβάλλουν στη διατήρηση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας.

Τα ψάρια, τα οστρακοειδή και τα φύκη, πέραν του ότι αποτελούν καλές πηγές πρωτεΐνης, παρέχουν επίσης διάφορες άλλες θρεπτικές ουσίες, συμπεριλαμβανομένων των μικροθρεπτικών στοιχείων, όπως οι βιταμίνες D και B, το σελήνιο, το ιώδιο, ο ψευδάργυρος, ο σίδηρος και το κάλιο. Ειδικότερα, περιέχουν λιπαρά οξέα ω-3 μακράς αλυσίδας που έχουν σημαντικές ευεργετικές επιδράσεις στην ανθρώπινη υγεία και μπορούν να συμβάλουν στην πρόληψη ασθενειών.

© Győző Fent

Η ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Παρά τα οφέλη της, η παραγωγή και κατανάλωση προϊόντων υδατοκαλλιέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) δεν αυξήθηκε με τον ίδιο ρυθμό όπως σε άλλα μέρη του κόσμου. Μόνο το 25 % του συνόλου των ψαριών και θαλασσινών που κατανάλωσε ο/η μέσος/μέση πολίτης της ΕΕ προήλθε από την υδατοκαλλιέργεια το 2018. Ειδικότερα, η παραγωγή προϊόντων υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ κάλυψε μόνο το 10 % των θαλασσινών που καταναλώθηκαν στην ΕΕ και αντιπροσώπευε λιγότερο από το 2 % της παγκόσμιας παραγωγής.

Σχεδόν το 70 % της παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ συγκεντρώνεται σε τέσσερα κράτη μέλη (Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία και Ελλάδα). Όσον αφορά τον όγκο της παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας ανά κατηγορία ειδών, πάνω από το ήμισυ είναι οστρακοειδή, ενώ τα θαλάσσια ψάρια και τα ψάρια γλυκού νερού αντιπροσωπεύουν το 20 % περίπου του συνολικού όγκου. Η συντριπτική πλειονότητα της παραγωγής της ΕΕ αφορά μύδια, πέστροφες, τσιπούρες, στρείδια, λαβράκια, κυπρίνους και κυδώνια.

Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν ακόμη μεγάλα περιθώρια για περαιτέρω ανάπτυξη και διαφοροποίηση όσον αφορά τις χώρες παραγωγής και τα εκτρεφόμενα είδη. Η υδατοκαλλιέργεια μπορεί επίσης να προσφέρει στους καταναλωτές και τις καταναλώτριες της ΕΕ ακόμη πιο ποικίλα υγιεινά και βιώσιμα τρόφιμα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που καταναλώνονται ευρύτερα σε άλλες περιοχές του κόσμου, π.χ. τα φύκη ή τα ασπόνδυλα όπως οι αχινοί.

Εκτιμάται ότι υπάρχουν 15 000 εταιρείες στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ, η συντριπτική

© Ministry of Regional Development/Antonín Kapraň, 2018

πλειονότητα των οποίων είναι πολύ μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερα από 10 άτομα. Ο συνολικός αριθμός των ατόμων που απασχολούνται στην υδατοκαλλιέργεια προσεγγίζει τις 70 000 (στοιχεία του 2018). Αυτές οι πολύ μικρές επιχειρήσεις είναι συνήθως οικογενειακές και χρησιμοποιούν μάλλον εκτατικές μεθόδους και συστήματα παραγωγής.

Η ΕΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από εισαγόμενα προϊόντα διατροφής υδάτινης προέλευσης. Η ΕΕ εισάγει πάνω από το 70 % των ψαριών και των θαλασσινών που καταναλώνει. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να υποστηριχθεί η περαιτέρω ανάπτυξη και διαφοροποίηση της παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ κατά τρόπο που να διαφυλάσσει το περιβάλλον και να προσφέρει περισσότερες θέσεις εργασίας και οικονομική ανάπτυξη στις παράκτιες και αγροτικές περιοχές.

ΠΩΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΕΤΑΙ Η ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΕ;

© JUAN CARLOS MUNOZ via Adobe Stock

Ήδη από το 2013, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έθεσαν ως στόχο την ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά τρόπο που να διασφαλίζει την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική της βιωσιμότητα. Η υδατοκαλλιέργεια αποτελεί σύνθετη δραστηριότητα που περιλαμβάνει πολλά στοιχεία, όπως η χρήση του χώρου και των υδάτων, η μέριμνα για την υγεία και την καλή διαβίωση των εκτρεφόμενων ζώων και η μέριμνα, ώστε τα προϊόντα που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία εκτροφής (όπως ζωοτροφές ή κτηνιατρικές θεραπείες) να είναι ασφαλή για το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία. Για τη ρύθμιση των ζητημάτων αυτών, έχει θεσπιστεί ευρεία νομοθεσία της ΕΕ, με την οποία πρέπει να συμμορφώνονται οι παραγωγοί προϊόντων υδατοκαλλιέργειας. Επιπλέον, η ειδική νομοθεσία για τη βιολογική παραγωγή προωθεί, μέσω της πιστοποίησης και της επισήμανσης, την υδατοκαλλιέργεια η οποία συμμορφώνεται με πιο αυστηρές απαιτήσεις παραγωγής όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και την καλή διαβίωση των ζώων, καθώς και την περιορισμένη και ρυθμισμένη χρήση εισροών.

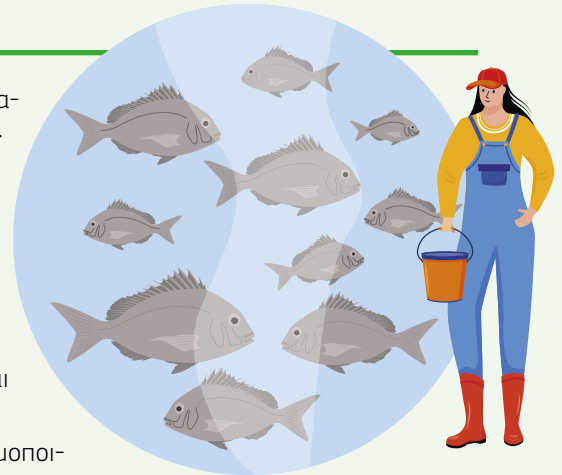
© Hellenic Aquaculture Producers Organization (HAPO)

ΠΟΙΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΗΡΟΥΝ ΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ ΠΡΟΤΟΥ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥΣ ΦΤΑΣΟΥΝ ΣΤΟ ΠΙΑΤΟ ΣΑΣ;

- ✓ Προτού επιτραπεί η λειτουργία μιας μονάδας υδατοκαλλιέργειας, οι υδατοκαλλιεργητές πρέπει να λάβουν άδεια από τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Κατά την αξιολόγησή τους, οι αρχές ελέγχουν εάν η προτεινόμενη τοποθεσία είναι κατάλληλη και σταθμίζουν προσεκτικά τις δυνητικές επιπτώσεις που θα έχει η λειτουργία της μονάδας αυτής στο περιβάλλον. Οι εγκεκριμένες μονάδες πρέπει να συνεχίσουν να παρακολουθούν τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον.
- ✓ Για την προστασία της υγείας των καταναλωτών, οι υδατοκαλλιεργητές πρέπει να τηρούν αυστηρούς κανόνες για την υγιεινή των τροφίμων και την υγεία των ζώων. Πρέπει να χρησιμοποιούν μόνο εγκεκριμένες και ελεγχόμενες ζωοτροφές.
- ✓ Για την προστασία του περιβάλλοντος, οι παραγωγοί μπορούν να χρησιμοποιούν μόνο εγκεκριμένες ζωοτροφές, προϊόντα καθαρισμού και φάρμακα.
- ✓ Οι παραγωγοί προϊόντων υδατοκαλλιέργειας χρειάζονται άδεια προτού χρησιμοποιήσουν το θαλάσσιο ή το γλυκό νερό στη μονάδα τους. Όταν επιστρέφουν το νερό στο περιβάλλον, η κατάσταση του υδατικού συστήματος δεν πρέπει να επιδεινώνεται.
- ✓ Επιπλέον, οι υδατοκαλλιεργητές έχουν υποχρεώσεις όσον αφορά την υγεία των ζώων. Οι εγκαταστάσεις τους πρέπει να είναι καταχωρισμένες ή εγκεκριμένες από τις υγειονομικές αρχές που είναι αρμόδιες για την υγεία των ζώων, και τόσο ο υδατοκαλλιεργητής όσο και οι εν λόγω αρχές έχουν την υποχρέωση να διενεργούν επιτήρηση για πιθανές νόσους. Οι υδατοκαλλιεργητές έχουν επίσης την υποχρέωση να τηρούν μια σειρά μητρώων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που καταγράφουν πόσα ζώα εισέρχονται και εξέρχονται από την εκμετάλλευση και πόσα πεθαίνουν. Πρέπει επίσης να καταγράφουν τα μέτρα που λαμβάνουν για την πρόληψη και τη διαχείριση κάθε κινδύνου νόσου.
- ✓ Επιπλέον, οι υδατοκαλλιεργητές πρέπει να εξασφαλίζουν τη μη βάνουση μεταχείριση των εκτρεφόμενων ζώων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου παραγωγής τους, καθώς και κατά τη σφαγή και τη μεταφορά τους.
- ✓ Για τη χρήση κτηνιατρικών φαρμάκων απαιτείται συνταγή από κτηνίατρο, ενώ επιτρέπονται μόνο εγκεκριμένα κτηνιατρικά φάρμακα, με τήρηση των προβλεπόμενων χρόνων αναμονής και των ορίων καταλοίπων. Οι υδατοκαλλιεργητές πρέπει να καταγράφουν όλα τα κτηνιατρικά φάρμακα που χρησιμοποιούν και να τηρούν αντίγραφο των συνταγών.

Την κύρια ευθύνη για την εφαρμογή των κανόνων αυτών και τη διαχείριση των δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας φέρουν οι δημόσιες αρχές των διαφόρων κρατών μελών της ΕΕ. Οι εμπειρογνώμονες των κρατών μελών και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεργάζονται επίσης, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του τομέα της υδατοκαλλιέργειας και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, όπως οι ΜΚΟ. Μεριμνούν από κοινού ώστε η υδατοκαλλιέργεια να μπορεί να αναπτυχθεί κατά τρόπο που αποφέρει οφέλη για τους παραγωγούς, τις κοινότητες και τους καταναλωτές, ενώ παράλληλα διαφυλάσσει το φυσικό περιβάλλον από το οποίο εξαρτάται. Η συνεργασία αυτή βασίζεται σε στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και σε εθνικά στρατηγικά σχέδια για τον τομέα.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αποτελεί το νέο θεματολόγιο της ΕΕ για την ανάπτυξη. Στόχος της είναι η τόνωση της οικονομίας και η δημιουργία θέσεων εργασίας με παράλληλη επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικότερο από ποτέ να ληφθεί μέριμνα ώστε η υδατοκαλλιέργεια στην ΕΕ να αναπτυχθεί κατά τρόπο που συμβάλλει επίσης στην επίτευξη σημαντικών στόχων, όπως η μείωση των εκπομπών άνθρακα, η μετάβαση σε πιο βιώσιμα συστήματα τροφίμων, η αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας, η μείωση της ρύπανσης και η δημιουργία θέσεων εργασίας στις παράκτιες και αγροτικές κοινότητες.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το 2021 νέες στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ανάπτυξη του τομέα αυτού στην ΕΕ. Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές καθόρισαν την πορεία ώστε η υδατοκαλλιέργεια της ΕΕ να εξελιχθεί σε έναν ακόμη πιο ανταγωνιστικό και ανθεκτικό τομέα και να καταστεί παγκόσμιο σημείο αναφοράς για τη βιωσιμότητα

έως το 2030. Η Επιτροπή φρόντισε να συμμετάσχουν στην εκπόνηση των κατευθυντήριων γραμμών τα κράτη μέλη της ΕΕ, ο τομέας της υδατοκαλλιέργειας και άλλες ενδιαφερόμενες ομάδες και πολίτες.

Οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές καλύπτουν όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ και περιλαμβάνουν συγκεκριμένες συστάσεις προς την Επιτροπή, τα κράτη μέλη, τους παραγωγούς προϊόντων υδατοκαλλιέργειας και άλλους σχετικούς φορείς, όπως οι ΜΚΟ. Οι συστάσεις αυτές περιλαμβάνουν την εκπόνηση καθοδήγησης και ορθών πρακτικών σχετικά με διάφορες πτυχές των δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας.

Η επίτευξη των στόχων των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών **εξαρτάται από όλες και όλους μας**: τις αρχές της ΕΕ και των κρατών μελών, τους παραγωγούς προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, τους επενδυτές, τους μεταποιητές, τους εμπόρους λιανικής και τους καταναλωτές.

© BIM

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΝΕΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΑ ΕΞΗΣ:

- ✓ διευκόλυνση της πρόσβασης στον χώρο και στα ύδατα, ώστε να μπορεί να συνεχίσει να αναπτύσσεται η υδατοκαλλιέργεια στην ΕΕ
- ✓ μείωση του περιττού διοικητικού φόρτου για την αδειοδότηση νέων μονάδων υδατοκαλλιέργειας
- ✓ περαιτέρω περιορισμός των επιπτώσεων της υδατοκαλλιέργειας, καθώς και προώθηση των τύπων υδατοκαλλιέργειας που είναι πιο επωφελείς για το περιβάλλον και το κλίμα
- ✓ βελτίωση των μέτρων σχετικά με την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων
- ✓ διασφάλιση της προσαρμογής της υδατοκαλλιέργειας στην κλιματική αλλαγή και της συμβολής της στον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής
- ✓ παροχή περισσότερων και καλύτερων πληροφοριών στους καταναλωτές και τους πολίτες σχετικά με την υδατοκαλλιέργεια στην ΕΕ
- ✓ προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας και ανάπτυξη σχετικών δεξιοτήτων
- ✓ προώθηση της διαφοροποίησης της παραγωγής στην ΕΕ με σκοπό την αύξηση της προσφοράς προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, ιδίως νέων ειδών με μεγάλες δυνατότητες, όπως τα φύκη ή τα θαλάσσια ασπόνδυλα (συμπεριλαμβανομένων των μαλακίων ή άλλων ασπόνδυλων όπως οι αχινοί ή τα ολοθούρια).

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2022 © Ευρωπαϊκή Ένωση, 2022

Εάν δεν ορίζεται διαφορετικά, η περαιτέρω χρήση του παρόντος εγγράφου επιτρέπεται βάσει της άδειας Creative Commons Attribution 4.0 International. Αυτό σημαίνει ότι επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση εφόσον αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι τυχόν αλλαγές. Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή φωτογραφιών ή άλλου υλικού τα οποία δεν καλύπτονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να ζητείται απευθείας η άδεια των κατόχων των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Print	ISBN 978-92-76-31871-2	doi:10.2771/547833	KL-09-21-047-EL-C
PDF	ISBN 978-92-76-31830-9	doi:10.2771/170294	KL-09-21-047-EL-N